

Ztracená paměť?

Místa nacistické nucené práce v České republice

Pracovní list k výstavě

Dětřichov

Dětřichov je malá obec, kde v roce 1938 žilo asi 400 téměř výlučně německy mluvících obyvatel. Počátkem roku 1939 byly zahájeny stavební práce na dálnici Vratislav – Vídeň, která měla vést několik stovek metrů východně od obce. Podél plánované trasy byly v pravidelných rozestupech vybudovány ubytovny pro dělníky. Stavba dětřichovského úseku však nikdy nezačala a celý projekt byl nakonec v dubnu 1942 přerušeno. Tři dřevěné baráky u Dětřichova byly v roce 1943 přeměněny na „porodnici“ pro nuceně nasazené ženy, jediné zařízení svého druhu na území dnešní ČR.

V září 1944 bylo na území Sudetské župy přes 70 000 nasazených žen, z nichž asi polovina pocházela z Polska a Sovětského svazu. Pokud se po deportaci zjistilo, že jsou těhotné, byly obvykle poslány nazpět. Jejich špatné zkušenosti z nuceného nasazení však ztěžovaly nábor pracovníků, a tak měly nadále své děti rodit na území Říše. U průmyslových podniků bývaly zřízeny dětské domovy, aby se matky narozených dětí mohly hned vrátit do práce. Pro ženy pracující v zemědělství byly určeny centrální porodní domy, kde musely své dítě zanechat, pokud jim jej sedlák výslovně nepovolil.

Roku 1943 přišly do Dětřichova první těhotné ženy, deportované na sever Moravy z Polska a okupovaného území Sovětského svazu. V říjnu 1944 bylo v Dětřichově 26 dětí a 59 žen, 33 z nich těhotných. Většina žen pracovala na usedlostech v blízkém okolí, přicházely sem však rodit ženy až z Trutnova a z Opavy. Tábor měl k dispozici jen jednoho ukrajinského lékaře a ženy se musely spoléhat především samy na sebe. V letech 1943–1945 přišlo v Dětřichově na svět celkem 637 dětí. Z nich 206 zemřelo, často krátce po narození, na nemoci a podvýživu. Zemřelo zde také 14 dospělých žen.

Marie Chomiszáková byla v roce 1941 deportována z Polska na nucenou práci do Krnova, k sedlákovi Edmundovi Adamovi. Roku 1943 Marie otěhotněla se svým pozdějším manželem, který jako válečný zajatec pracoval v blízké obci. Dítě porodila v Dětřichově. Svě dítě si mohla ponechat, protože její muž pro ni našel místo v Horních Povelicích u sedláka Franze Schmidta, který ji vzal na práci i s nemluvnětem.

„Tábor v Dětřichově byl obehnán ostnatým drátem, u vchodu do tábora stáli příslušníci SS, kteří nás bezdůvodně začali mlátit klacky. Celý tábor se skládal asi z pěti dřevěných baráků. V táboře byly většinou těhotné ženy nebo nemocné, váleční zajatci a hodně dětí do pěti let. Děti byly ve velmi zuboženém stavu, neuměly chodit ani mluvit a bylo strašné se na ně podívat. Nikdo jim nevěnoval žádnou péči, k jídlu dostávaly odstředěné mléko – modrou vodu a byla tam velká úmrtnost dětí i dospělých osob. Nepamatuji se již, kolik z těchto dětí umíralo denně, ale novorozeňat umíralo denně

průměrně 6 – 8. Velká úmrtnost v táboře byla i u dospělých osob. Všechny oběti byly pohřbívány v blízkém lesíku u tábora. V lágru se nacházeli především lidé ruské, ukrajinské, běloruské a polské národnosti. Po mém příchodu do tábora pracovala jsem u dětí a všechny tyto hrůzy viděla jsem na vlastní oči. Byla jsem ubytována na společné světnici, kde nás bylo celkem 9 žen. Byly tam třípatrové postele. Hygiena nebyla téměř žádná, zima a hlad. V tomto prostředí matky rodily své děti. Lékařská pomoc při pochodu nebyla ze strany lékařů žádná. Byly jsme odkázány na pomoc jedna druhé. Já jsem porodila 30. ledna 1944 syna Michala. Neměla jsem pro něho žádné prádlo, vůbec nic. Trhaly jsme různé prádlo, hadry, do kterých jsme balily své děti. Druhý den ráno po porodu přišel na světnici velitel tábora s lékaři a spočítali, kolik dětí se narodilo v noci. Za tu noc jich bylo celkem 5 dětí. Hned po porodu nám nařídili lékaři, abychom chodily a vykonávaly různé práce. Já jsem musela nosit vodu i přesto, že jsem stále krvácela. Následkem toho jsem pak vážně onemocněla a asi týden jsem ležela v bezvědomí. Po částečném uzdravení byla jsem z tábora propuštěna a mohla jsem si vzít sebou i svého syna, a to zásluhou mého manžela, který našel jednu německou rodinu v Horních Pavlovicích, která se zavázala, že mne přijmou na práci i s děckem.“

Zápis o výpovědi Statní bezpečnosti s paní Marií Chomiszakovou ze dne 2. září 1971,
Archiv bezpečnostních složek, sign. 325-21-1.

Náměty k další práci:

Jak byste charakterizovali vztahy vedení tábora k těhotným ženám?

Dětřichov je jedno z několika míst, jehož minulost se již dlouho připomíná. Zkuste zjistit, jakým způsobem?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....